

Pohjanmaan opettaja Österbottens lärare

3/2022

02.12.2022

Sisältö

- 3 Lukijalle
- 4 Kohti tulevaisuuskriisiä?
- 5 På väg mot en samhällskris?
- 6 Tulevaisuuden Suomi menestyy koulutuksella
- 7 Utbildning är trumf för framtidens Finland
- 9 Kuulumisia kuluneelta syksyltä
- 10 Talousosaamisen opettamisen haasteet
- 11 Vinkkejä opettajille oman talouden hallintaan
- 12 STEP-koulutus Lapualta ammatillista kasvatus- ja ohjaamisalan osaamista
- 13 Green Care -menetelmät sosiaali- ja terveystalouden perustutkinnossa ammatillisen opettajan työkaluna
- 14 Yhtenäiskoulu yhteiseksi -hankkeella vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta Kokkolassa
- 16 Hälsningar från Nordia
- 17 Mitä hyvää Kunta-alan sopimus 2022–2024 toi varhaiskasvatuksen opettajille, erityisopettajille ja esihenkilöille?
- 19 Varhaiskasvatuksen varallaolosopimus
- 20 OAJ Pohjanmaa/Österbotten Yhteystiedot 2022

Pohjanmaan opettaja • Österbottens lärare

3/2022

02.12.2022

Toimituskunta

Heli Katajamäki, YLL, päätoimittaja, heli.katajamaki@uwasa.fi

Anne Hautala, YSI • Minna Herttua-Niemi, VAKA • Jessica Krohn, FSL

Mikko Metsäranta, YSI • Merja Tomperi-Olkkonen, OAO

Kansikuva Marita Varjonen, Instragam-tili: @iirismari, kuva kuusta 10.1.2022

Graafinen suunnittelu hithepapers.fi ISSN 2737-3282

Lukijalle

Pohjanmaan opettajan syksyn lehdessä on juttuja lähes joka koulustasolta. Puheenjohtajien, OAJ Pohjanmaan Kari Niemisen ja OAJ:n Katariina Murron, mietteet ovat jo ensi vuodessa, jolloin eduskuntavaliolien jälkeen muodostettava uusi hallitus aloittaa kautensa. Uuden hallituksen tehtäväksi näyttää muodostuvan arvovalintojen tekeminen sen suhteen, mihin rahoitusta suunnataan. Alueasiamies Pia Latomäki kirjoittaa inklusiosta, erityisopetuksen järjestämisestä ja opettajarekisteristä. Yliopistossa tehty tutkimus kytkeytyy perusopetukseen jutussa, jossa käsitellään talousosaamisen opettamisen haasteita. Ammatilliseen koulutukseen pääsemme tutustumaan Lapuan STEP-koulutukseen ja Kokkolassa kokeiltuun Green Care -menetelmän keskittyvien juttujen kautta. Yleissivistävien opettajien kokemuksista kuulemme niin ikään Kokkolan suunnasta: Kokkolan yhtenäiskoululla on lähdetty kehittämään oppilaista osallistavaa toimintakulttuuria. Varhaiskasvatuksen opettajien jutuissa aiheena on yhdistyksen (Nordia) esittely, palkkakehitys ja varallaolojärjestelyn selvitys.

Lehtemme sisältö heijastaa aina myös sitä, missä määrin aktiivista väkeä löytyy juttujen kirjoittajiksi. Mikäli juttu täyttää asettamamme tavoitteet, jutuista

maksetaan joko 50 tai 100 euron palkkio. Ehkäpä sinunkin juttusi on seuraavassa lehdessämme? Palkkiot ovat käytössä juuri sitä varten, että yhä useampi innostuisi kirjoittamaan opettajuudestaan ja asioista, jotka muitakin opettajia mietityttävät ja kiinnostavat.

OAJ Pohjanmaa pyrkii tänä syksynä monipuolistamaan myös Instagram-viestintäänsä. Profillimme löytyy nimellä @oajpohjanmaa. Instagramissa julkaisee tiedottajan lisäksi viestejä marras-joulukuussa kolme somettajaa: Tiina Hagström, Anne Hautala ja Maaret Siltanen. Pyrimme pitämään medioiden kautta esillä asioita, joita kehitämme ja tarjoamme jäsenyhdistyksille ja opettajille tai jotka ovat muulla tavoin opettajille tärkeitä. Monikanavaisuutta tarvitaan, koska harvalla on aikaa seurata kaikkia medioita.

Heli Katajamäki
Tiedottaja, OAJ
Pohjanmaa

Kohti tulevaisuuskriisiä?

Korona, Ukrainan sota ja sen pakolaiset ovat kuormittaneet suomalaisia viime aikoina. Maailmassa on menty kriisistä toiseen ja Suomi on selvinnyt näistä kaikista kohtuullisen hyvin. Mutta miten jatkossa? Miten Suomi varautuu menestymään yhteiskuntana tulevina vuosina? Mikä ratkaisee Suomen menestymisen tulevaisuudessa?

Tulevaisuuden kriittinen menestystekijä on osaava työvoima ja sen saatavuus. Suomessa toimivat yritykset tarvitsevat nyt osaajia ja osaamista parantaakseen omaa kilpailukykyään. Osaavan työvoiman saatavuuden edellytyksinä ovat laadukas koulutus ja osaavat opettajat unohtamatta ulkomailta saatavia osaajia. Viime vuosina em. edellytykset ovat heikentyneet. Olemme menossa kohti tulevaisuuskriisiä, jollei nopeasti tehdä riittäviä korjausliikkeitä koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseksi. Pitkällä tähtäimellä tulee ensimmäisenä huolehtia opettajien työnteon edellytyksistä ja jaksamisesta.

Korona, inkluusio, opettaja- ja sijaispula, isot opetusryhmät, oppimistulosten laskeminen, oppilaiden lisääntynyt rauhattomuus ja pahoinvointi, lukemat-

tomat lomakkeet ja muut työnantajan määräämät tehtävät. Nämä teemat toistuvat lähes jokaisessa keskustelussa, joita olen käynyt opettajien kanssa tänä syksynä. Opettajien murheet ovat yhteisiä riippumatta siitä, missä he työskentelevät. Lista kuvaa niitä kuormitustekijöitä, joita opettajat kohtaavat perustehtävänsä eli opettamisen lisäksi.

Miksi ollaan tässä tilanteessa? Koronan aiheuttamaa työmäärän tilapäistä kasvua ei voitu välttää. Korona-aika oli hyvin poikkeuksellinen. Sen sijaan riittämättömien resurssien tuloksena opetusryhmät ovat kasvaneet osin kohtuuttoman suuriksi. Erityisluokkien väheneminen ja sitä kautta inkluusion lisääntyminen kuormittaa opettajia. Opettajat eivät vastusta inkluusiota kuten OAJ:n tekemä kysely osoittaa. Valtaosa opettajista kannattaa inkluusiota, jos oppilaalle on resursoitu riittävä tuki. Tämä on ollut lainsäätäjänkin tarkoitus, mutta se ei ole toteutunut.

Yhä suuremmat opetusryhmät ja inkluusion toteuttaminen ilman riittävää oppilaalle annettavaa tukea ovat puhtaasti säästökeinoja. Oppilaan oikeus saada tarvitsemaansa tukea ei toteudu, mikä kuormittaa niin oppilasta kuin opettajaa. Kun opettajalla on yhä vähemmän aikaa yksittäiselle oppilaalle, oppimistulokset laskevat ja oppilaiden rauhattomuus lisääntyy. Opettaja tuntee itsensä riittämättömäksi yhä kasvavan työtaakan edessä. Yhä useampi opettaja uupuu, useat miettivät alan vaihtoa ja osa sen on tehnytkin. Opettajapula kasvaa entisestään, jollei opettajien työnteon edellytyksiä paranneta pikaisesti.

Mitä tulisi tehdä? Jos opettajilta kysytään, niin ryhmäkokoja tulee pienentää. Suuri ryhmäkoko ja tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvu ryhmässä ilman heidän tarvitsemaansa tukea ovat juurisyytä laskeville oppimistuloksille ja opettajien uupumiselle. Paremmat työolot oppilaille ja opettajille vaativat rahaa. OAJ on vaatinutkin pysyvää lisärahoitusta kunnille ja muille koulutuksen järjestäjille.

Suomi ei voi ummistaa silmiään tulevaisuuskriisin edessä. Ensi keväänä valittava eduskunta ja uusi hallitus ovat ratkaisevassa asemassa koulutuksen rahoituksen parantamisessa. Uskon kaikkien olevan samaa mieltä, että tulevaisuudenkestävä Suomi tehdään koulutuksella.

Kari Nieminen
puheenjohtaja
OAJ Pohjanmaa

På väg mot en samhällskris?

Corona, kriget i Ukraina och flyktingarna har belastat finländarna under den senaste tiden. Världen har gått från en kris till en annan, och Finland har klarat dem alla förhållandevis väl. Men hur går det framöver? Hur förbereder sig Finland på att vara ett framgångsrikt samhälle under de kommande åren? Vad löser Finlands framgång i framtiden?

Kunnig arbetskraft och tillgången till sådan är en kritisk framtida framgångsfaktor. Företagen i Finland behöver nu proffs och kompetens för att förbättra sin konkurrenskraft. Högklassig utbildning och kunniga lärare – utan att glömma kunniga personer från utlandet – utgör förutsättningar för tillgången till kunnig arbetskraft. De ovannämnda förutsättningarna har försämrats under de senaste åren. Om vi inte snabbt vidtar åtgärder för att stärka utbildningen och kunnandet är vi på väg mot en framtidskris. På lång sikt måste man först och främst ta hand om lärarnas förutsättningar att arbeta och orka i sitt arbete.

Corona, inklusion, lärar- och vikariebrist, stora undervisningsgrupper, försämrade läranderesultat, ökad oro och illamående bland eleverna, otaliga blan-

ketter och andra uppgifter som ålagts av arbetsgivaren. Det här är ämnen som upprepas i nästan varje diskussion som jag fört med lärare under hösten. Lärarna har samma bekymmer oberoende av var de arbetar. Listan beskriver de belastningsfaktorer som lärarna möter utöver sin grunduppgift – det vill säga att undervisa.

Varför befinner vi oss i den här situationen? Den tillfälligt ökade arbetsmängden som orsakades av coronapandemin var oundviklig. Coronatiden var väldigt exceptionell. Undervisningsgrupperna har däremot vuxit och delvis blivit oskäligt stora som resultat av otillräckliga resurser. Det minskade antalet specialklasser och den på så sätt ökade inklusionen belastar lärarna. Lärarna motsätter sig inte inklusion, vilket påvisas av en enkät som gjorts av OAJ. Största delen av lärarna understöder inklusion, om tillräckligt med stödresurser ställts till förfogande för eleven. Det här har också varit lagstiftarens avsikt, men den har inte förverkligats.

Allt större undervisningsgrupper och inklusion utan tillräckligt med stöd för eleven är rena sparmetoder. Elevens rätt att få nödvändigt stöd förverkligas inte, vilket belastar både eleven och läraren. Om läraren har allt mindre tid för en enskild elev, försämras läranderesultatet och oron bland eleverna ökar. Läraren känner sig otillräcklig framför arbetsbördan som fortsätter att växa. Allt fler lärare blir utmattade, flera funderar på att byta bransch och en del har redan gjort det. Lärarbristen ökar ytterligare om förutsättningarna för lärarnas arbete inte förbättras snabbt.

Vad borde man göra? Om man frågar lärarna så borde gruppstorlekarna minskas. Stora grupper och ökat antal elever som inte får det stöd de behöver i grupperna är grundorsakerna till de sjunkande läranderesultatet och utmattningen bland lärarna. Bättre arbetsförhållanden för elever och lärare kräver pengar. OAJ har krävt kontinuerlig tilläggsfinansiering till kommunerna och andra utbildningsanordnare.

Finland kan inte stänga sina ögon för framtidskrisen. Den nya riksdagen och regeringen som väljs under den kommande våren har en avgörande roll när det gäller att förbättra finansieringen av utbildningen. Jag tror att alla håller med om att ett framtidsstarkt Finland byggs upp genom utbildning.

Kari Nieminen
ordförande
OAJ Österbotten

Tulevaisuuden Suomi menestyy koulutuksella

Marrraskuun alussa valtiovarainministeriö julkaisi perinteisen virkamiespuheenvuoronsa julkisen talouden ohjaamisesta tulevalle hallituskaudella. Viesti oli kylmää ja vahvasti mieliku-

vaa hyvin tiukasta julkisen talouden raamista, jonka sisällä seuraavalla hallituskaudella tullaan toimimaan. Tarve julkisen talouden tasapainottamiselle korostaa poliittisten päätösten arvovalintoja. Kaikille ei ole varaa antaa kaikkea, vaan menoja on pystyttävä priorisoimaan.

Suomalaiset on totutettu edellisten vuosikymmenen aikana mantraan maailman osaavimmasta kansasta. Tämä pitää osittain edelleen paikkaansa, mutta kuvassa on myös suuria säröjä. Suomi on edelleen maailman viiden parhaan maan joukossa tarkasteltaessa lukutaitoa ja luonnontieteiden osaamista 9.-luokkalaisten joukossa. Kehityssuunta edellisen kymmenen vuoden aikana on vain valitettavasti totaalisen väärä. Pisa-testien tulokset ovat laskeneet vuosittain kaikissa tarkastelujoukoissa. Vaikka tulos on edelleen hyvä, on trendi huolestuttava. Suunnan muutos ei tapahdu vain hartaita toiveita latelemalla.

Koulutustasoltaan Suomi on keskivertoa OECD-maihin verrattuna. Tavoitteemme kouluttaa 50 prosenttia ikäluokasta korkeakoulutasoon on hyvä, mutta valitettavan kaukana, eikä se koulutuksen ennakoititietojen mukaan ole välttämättä edes riittävä taso. Tällä hetkellä nuorten 16–25-vuotiaiden keskuudessa korkeakoulutuskinto on vain 40,3 prosentilla. Nuorten osalta olemme samassa joukossa koulutustasossa Turkin ja Chilen kanssa. Yhdysvalloissa Suomi olisi pieni, vähäväkinen ja keskivertoa huonommin koulutettu osavaltio. On vaikea uskoa, että tämä vastaa käsitystämme omasta osaamisestamme.

Koulutuksen rahoituksen kasvattaminen kohti lähimpiä verrokkeja eli Pohjoismaita on valtaisa ponnistus Suomelta. Tavoite on linjattu valtioneuvoston koulutuspoliittiseen selontekoon, ja siihen on sitouduttu parlamentaarisesti. Tavoitteen toteuttamiseksi on tehtävä toimia heti ensi hallituskaudesta alkaen, mutta ymmärrys on oltava siinä, ettei kokonaisuutta saada kurottua umpeen hetkessä. Tällä hetkellä olemme jäljessä lähes 2 miljardia euroa Pohjoismaiden rahoitustasoa vuoden 2019 tasoon verrattuna. Kuluvalle hallituskaudella on tehty rahoitukseen korjausliikkeitä, mutta niin ovat toimineet myös muut Pohjoismaat. Tilastointi kulkee rahoitustasovertailussa aina muutaman vuoden viiveellä, mutta vaikka suunta on saatukin kääntymään, on ero edelleen mittaluokaltaan sama.

Pelkkä koulutukseen rahan tuuppaaminen ei kuitenkaan käännä tuloksia, jos emme samanaikaisesti tarkastele sitä, miten rahat käytetään. Opetuksen osuus perusopetuksen rahoituksesta on laskenut jo pitkään, ja nykyään enää aavistuksen yli puolet rahoituksesta suuntautuu opetukseen. Tila-, materiaali- ja kuljetuskulut kasvavat kiihtyvään tahtiin ja syövät opetukseen varattuja resursseja.

Lapsimäärän vähetessä kuntien mahdollisuudet sopeuttaa omaa palveluaan ovat rajalliset, ellei yhteistyötä kuntien välillä pystytä ratkaisevasti lisäämään tulevaisuudessa. Sote-uudistuksen myötä kunnat ovat keskeisimpiä kasvatuksen ja koulutuksen laadun vaali-joita. Ei siis ole yhdentekevää suomalaisen hyvinvointivaltion tulevaisuuden kannalta, miten kuntien toimintaa ohjataan jatkossa.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa ensi vuoden alusta. Jatkossa kasvatus ja koulutus tulevat olemaan suurin kuntatalouden sisällä oleva sektori. Tämä antaa kunnille myös mahdollisuuden profiloitua osaamis- ja sivistyskunniksi. Toimiva varhaiskasvatus ja laadukkaat koulut ovat selkeä vetovoimatekijä kunnille.

Seuraavalla hallituskaudella on tehtävä arvovalinta hyvinvointivaltion puolustamiseksi ja suunnattava rahoitusta koulutukseen. Konkreettisia kehittämiskoh-teita ovat toimimattomaksi todetun oppimisen tuen järjestelmän korjaaminen kaikilla koulutusasteilla ja TKI-toiminnan kehittäminen niin, että se vahvistaa korkeakoulujen opetusta ja tasoa.

Kriisien keskellä ja tulevaisuuden ollessa epävarma Suomen on pystyttävä kiinnittämään varojaan koulutukseen. Suomi pärjää tulevaisuudessa vain, jos nojaamme korkeaan osaamiseen.

Katarina Murto
OAJ:n puheenjohtaja

Utbildning är trumf för framtidens Finland

I början av november publicerade finansministeriet sitt traditionella tjänstemannainlägg om styrningen av de offentliga finanserna under nästa regeringsperiod. Budskapet var kyligt och förstärkte bilden av en mycket stram offentlig ekonomi för den kommande regeringsperioden. Behovet av balans i de offentliga finanserna betonar värderingarna i de politiska besluten. Vi har inte råd att ge allt till alla, utan vi måste kunna prioritera utgifterna.

Under de senaste årtiondena har finländarna vant sig vid mantrat att vi är världens kunnigaste folk. Det här är nu bara delvis sant. Finland är fortfarande bland de fem bästa länderna i världen när det gäller läskunnighet och naturvetenskapliga färdigheter bland niondeklassister. Tyvärr har trenden varit helt fel de senaste tio åren. Resultaten av PISA-undersökningen har år för år försämrats i alla granskningsgrupper. Även om resultatet fortfarande är bra är trenden oroväckande. Nu behövs det mera än bara innerliga förhoppningar för att göra en kursändring.

Utbildningsnivån i Finland motsvarar OECD-genomsnittet. Vi har ställt ett gott mål att hälften av åldersklassen får en högskoleutbildning. Tyvärr är vi långt från det här målet som enligt prognostiseringsdata kanske inte ens är tillräckligt. För närvarande har endast 40 procent av 16–25 åringarna en högskoleexamen. I den unga åldersklassen ligger vi på samma utbildningsnivå som Turkiet och Chile. I USA skulle Finland vara en liten, glesbefolkad delstat med en utbildningsnivå lägre än genomsnittet. Det här motsvarar knappast vår uppfattning om vårt kunnande.

Det är en enorm kraftansträngning av Finland att öka utbildningsfinansieringen så att vi närmar oss de

övriga nordiska länderna som är våra främsta jämförelseländer. Målsättningen finns i statsrådets utbildningspolitiska redogörelse och man har förbundit sig parlamentariskt till den. Åtgärder måste vidtas redan från början av nästa regeringsperiod för att nå detta mål och det behövs förståelse för att en korrigering inte åstadkoms över en natt. I detta nu släpar vi nästan två miljarder euro efter de nordiska ländernas finansieringsnivå år 2019. Finansieringen har justerats under den pågående regeringsperioden men likaså i de andra nordiska länderna. Jämförelsestatistiken kommer alltid med några års dröjsmål, men också om riktningen har vänt är skillnaden fortfarande i samma skala.

Vi når inte bättre resultat enbart med mera pengar, utan vi måste samtidigt granska hur pengarna används. Av finansieringen för den grundläggande utbildningen har undervisningens andel minskat under en lång tid och nuförtiden riktas bara drygt hälften av medlen till undervisning. Kostnaderna för utrymmen, material och transporter växer i allt snabbare takt och äter upp de resurser som är reserverade för undervisning.

Samarbetet mellan kommunerna måste väsentligt ökas i framtiden om kommunerna ska ha möjligheter att anpassa sin service när antalet barn minskar. I och med social- och hälsovårdsreformen blir kommunernas uppgift att värna om kvaliteten på utbildning och fostran ännu viktigare. Valfärdsstatens framtid påverkas av hur kommunerna styr sin verksamhet i fortsättningen.

Välfärdsområdena inleder sin verksamhet i början av nästa år. Då kommer fostran och utbildning att vara den största sektorn inom kommunekonomin. Det ger kommunerna möjlighet att profilera sig med satsningar på kunnande och bildning. Kommuner med dragningskraft har välfungerande småbarnspedagogik och högklassiga skolor.

Under den kommande regeringsperioden måste det göras ett aktivt val för att försvara välfärdsstaten och rikta finansiering till utbildning. Det finns konkreta utvecklingsbehov för att korrigera stödet för lärande som har konstaterats fungera dåligt på alla utbildningsnivåer. Vidare bör forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten utvecklas för att stärka högskolornas undervisning och nivå.

Finland måste mitt i kriser och med en oviss framtid kunna satsa pengar på utbildning för med hög kompetens klarar vi oss i framtiden.

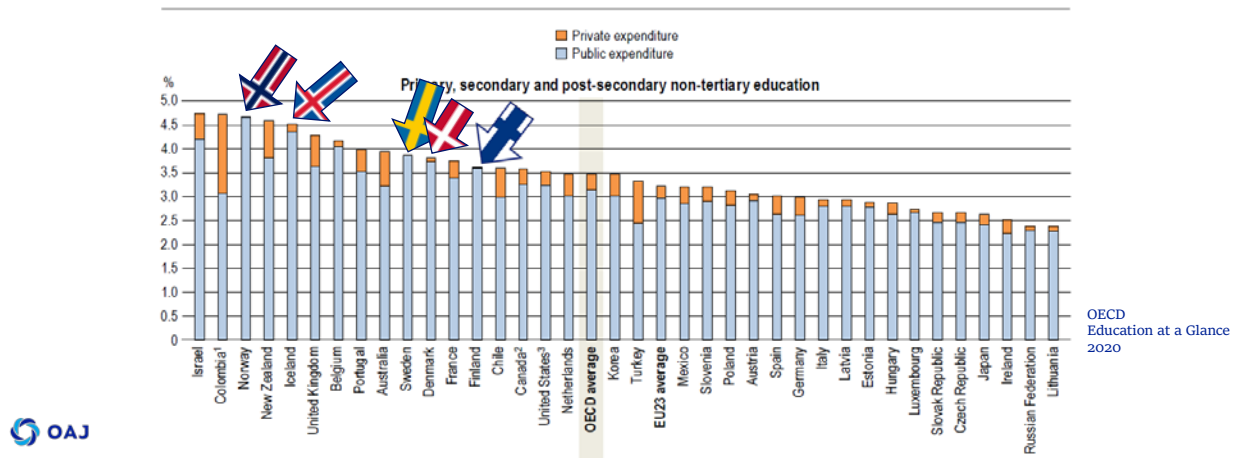
Katarina Murto
OAJ:s ordförande

Koulutusrahoituksen keskiwertomaa, Pohjoismaiden hännänhuippu

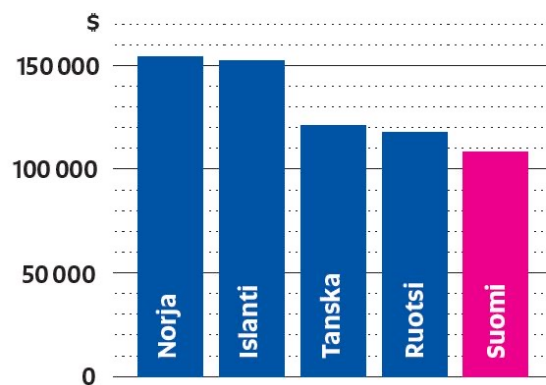
Figure C2.2. Total expenditure on educational institutions as a percentage of GDP, by source of funds (2017)

After transfers; from public, private and international sources

OAJ

Suomi jäänyt pahasti jälkeen koulutuksen rahoituksessa

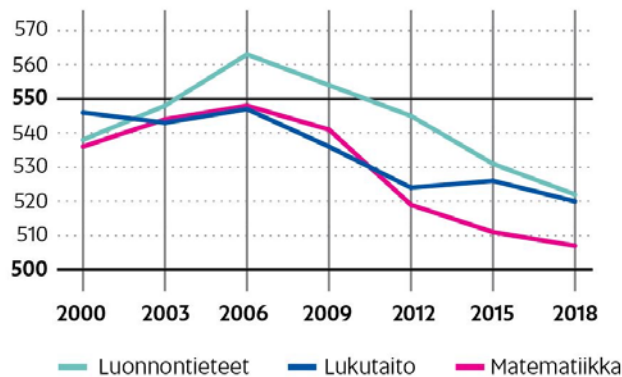

Perusopetuksen oppilaskohtainen ostovoimakorjattu kokonaiskustannus. Lähde: OECD, Education at the Glance 2021 (luvut vuodelta 2018)

OAJ

Oppimistulosten lasku jatkunut jo toistakymmentä vuotta

Suomen Pisa-tulokset ovat laskeneet kaikilla päätutkimusalueilla (lukutaito, matematiikka, luonnontieteet) vuodesta 2009. Pisa-tulos kertoo mitattavan osaamisalueen osallistujien tuloksen keskiarvon. Suomen tulosten lasku vastaa jo noin vuoden oppimäärää. Lähde: OKM/OECD Pisa 2000–2018

OAJ

Kuulumisia kuluneelta syksyltä

Kulunut syksy on ollut kiireistä aikaa OAJ-rintamalla niin paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisestikin. Korona-aikana tapahtumia siirrettiin netin välityksellä tapahtuviksi tai ne jouduttiin kokonaan perumaan. Nyt olemme palanneet

normaaliin järjestykseen, ja koulutuksia, kokouksia ja muita tapahtumia on päästy jälleen järjestämään lähitapaamisina. Kasvokkain kohtaamista ei korvaa mikään. On ollut ilo huomata, että opettajat ovat lähteneet jälleen liikkeelle ja osallistuminen on ollut aktiivista. Toki järjestämme myös jatkossa etätapahtumia. Seuraa siis OAJ Pohjanmaan koulutuskalenteria sekä paikallista tiedottamista ja ilmoittaudu mukaan.

Valtakunnallisesti opetuskenttää puhuttaneita aiheita ovat syksyn mittaan olleet muun muassa kovasti mediahuomiota saanut inkluusio, josta OAJ teetti kyselyn ja johon yli 2200 opettajaa ja rehtoria vastasi. Kyselyn tuloksiin voit tutustua oheisesta linkistä: (<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2022/yli-2000-opettajaa-ja-rehtoria-oajn-kyselyssa-inkluisio-ei-onnistu-nykyresursseilla>). Muita ajankohtaisia aiheita ovat kolmiportainen tuki ja erityisesti sen toimimattomuus, työssäjaksaminen, varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen ongelmat, ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden yhdenvertainen oikeus laadukkaaseen opetukseen sekä tietyt uudet työ- ja virkaehtosopimukset.

Lokakuun lopulla eduskunnan oikeusasiamieheltä tuli odotettu vastaus OAJ:n kanteluun Opetushallituksesta. OAJ:n kantelun mukaan Opetushallituksen ohjeet erityisopetuksen järjestämiseen ovat olleet epäselviä ja virheellisiä.

Suurin epäselvyys erityisen tuen järjestämisessä on koskenut kahta asiaa: onko erityisen tuen oppilaalla aina oikeus erityisopetukseen ja kuka on kelpoinen antamaan erityisopetusta? Toivottavasti OAJ:n kannan vahvistaneella vastauksella on vaikutusta erityisopetuskentän selkiinnyttämiseen ja yhtenäistämiseen.

Myös pitkään toivottu opettajarekisteri on vihdoinkin nyt

kähtänyt eteenpäin opetus- ja kulttuuriministeriön ratkaissaan, ja valmistelut rekisterin aikaansaamiseksi ovat alkaneet. Rekisteriä pystytään hyödyntämään esimerkiksi opettajien koulutustarpeen tunnistamisessa, ja sen avulla tiedetään kelpoisten, mutta myös kelpoisuutta vailla olevien, määrät eri kunnissa.

Uskon, että moneen edellä mainittuun ongelmaan helpotusta toisi se, että luokkakokoa pystyttäisiin pienentämään. Tällöin opettajalla olisi huomattavasti enemmän aikaa yhtä oppilasta kohden. Myös opettajan työhyvinvointi paranisi. Tulevana keväänä meillä on jälleen mahdollisuus vaikuttaa. Kuunnelkaamme tarkalla korvalla, miten eri ehdokkaat sivistys- ja koulutusasioista puhuvat.

Opettajan ja koulun merkitys ja tarjoama turva korostuvat erityisesti vaikeina aikoina. Kun maailma ympärillä horjuu, normaali arki on uhattuna ja media sylkee ulos pelkkää synkkyyttä, on tärkeää, että lapsilla ja nuorilla on ympärillä turvallisia aikuisia ja sellaista pysyvyyttä, jota koulu instituutiona edustaa.

Pidetään siis huolta toisistamme, karsitaan turhasta ja keskitytään perustehtäväämme: kasvattamiseen ja opettamiseen. Luodaan positiivista tulevaisuuskuvaa ja tsemptataan toinen toisiamme!

Kaikkea hyvää alkutalveen!
<3 Pia

Pia Latomäki
alueasiantuntija
OAJ Pohjanmaa

Taloulosaamisen opettamisen haasteet

Taloulosaaminen on keskeinen kansalaistaito. Ei kovinkaan yllättäen, monien mielestä sen opettaminen on ennen kaikkea koulujen vastuulla. Taloulosaamisen tuomisesta kouluihin tai sen lisäämisestä on tehty useampikin kansalaisaloite eduskunnalle. Monille tulee joskus yllätyksenä, että talousopetus on jo mainittuna monessa paikassa peruskoulun valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Talous on ilmiölähtöinen aihe, joka leikkaa oppiaineiden rajat. Keskustelun olisi hyvä siirtyä siitä, pitäisikö sitä opettaa kouluissa, siihen, miten sen opetusta voisi nykyisessä ilmiölähtöisessä opetuksessa tukea.

Onko talouden opetus jo kunnossa?

Hieman yli kaksi vuotta sitten, keväällä 2020, julkistettiin vuoden 2018 PISA-tutkimusten taloulosaamisen tulokset. Suomi menestyi kansainvälisessä vertailussa erinomaisesti, sijoittuen Viron jälkeen toiseksi. Tämä yllätti monet. Ehkä parjattu suomalaisoppilaiden taloulosaaminen ei olekaan niin heikolla tasolla? Toisaalta tulos on linjassa myös aikuisväestölle tehtyjen tutkimusten kanssa, jossa taloulosaaminen on myös melko korkealla tasolla. Todennäköisesti tulos ei johdu ainakaan pelkästään talousopetuksesta sinänsä, vaan heijastelee myös äidinkielen ja matematiikan osaamisen suhteellisen korkeaa tasoa Suomessa. Suhteellinen menestys ei toki tarkoita myöskään sitä, etteikö aiheen osaamisen suhteen voisi olla vielä paljon parannettavaa.

Talous on monitahoinen ilmiö

Yksi haaste ”talousopetuksessa” on se, että se tarkoittaa eri ihmisille eri asioita. Osalle se tarkoittaa ennen kaikkea talouden toimintaa yhteiskunnallisessa kontekstissa: verotusta, rahapolitiikkaa, ulkomaankauppaa, ja muuta sellaista. Tämän tyyppinen talousopetus selkeästi kuuluu yhteiskuntaoppiin. Monille talousopetuksen pitäisi kuitenkin olla ensisijaisesti oman talouden opetusta. Tämä on puolestaan luonteeltaan monialainen ilmiö, joka kuuluu osana yhteiskuntaoppia, mutta joka liittyy vahvasti myös kotitalouteen. Oman talouden menestyksellinen hoitaminen vaatii myös jonkun verran matemaattisia taitoja. Kolmas talouden osa-alue on työelämä ja yrittäjyys. Tämä puolestaan liittyy edellä mainittujen lisäksi opinto-ohjauksen, äidinkielen ja taideaineiden piiriin. Tästä näkökulmasta opetussuunnitelmaan sisältyvä ilmiölähtöisyys näyttääkin varsin perustellulta.

Haasteet ovat opetuksen koordinoinnissa

Jos talous on läsnä kaikkialla, niin onko se silloin oikein missään? Iso haaste ilmiölähtöisessä talousopetuksessa on se, että kun aineenopettajat eivät koe talouden olevan oppiaineensa keskeistä sisältöä, se voi helposti jäädä vähälle opetuksella tai kokonaan sivuun. Tehokas ilmiölähtöinen talousopetus vaatisi asian koordinoitua koulun sisällä eri aineenopettajien välillä. Opettajilla tuntuu olevan tähän kouluarjen pyöryksessä niukasti aikaa. Monilla opettajilla ei ole myöskään koulutusta talouteen. Asiaa voidaan korjata opettajien täydennyskoulutuksella, ja olen ollut itsekin sellaista järjestämässä. Siinä keskeiset haasteet tuntuvat olevan siinä, ettei opettajilla ole useinkaan mahdollisuutta osallistua koulutukseen työaikana. Koulutus myöskin usein kerää sellaisia opettajia, jotka asiaa harrastavat jo valmiiksi hyvin paljon, kun taas ne opettajat, jotka sitä eniten tarvitsisivat, eivät lähde kurssille aiheesta.

Lasi on jo puoliksi täynnä

Suomalaisten nuorten ja aikuisten taloulosaaminen ei ole ollenkaan niin kehnoa kuin mitä joskus kuulee väitettävän. Parannettavaa kuitenkin on. Taloulosaaminen on tärkeä taito, joka vaikuttaa elämän laatuun. Sen kehittäminen ei voi olla vain koulun vastuulla, mutta koulun on hyvä tehdä osansa. Ollakseen todella vaikuttavaa, ilmiölähtöistä talousopetusta on syytä kehittää edelleen oppiaineiden välistä yhteistyötä tiivistämällä.

Panu Kalmi

Kirjoittaja on Vaasan yliopiston taloustieteen professori. Hänen ensisijainen tutkimuksellisen kiinnostuksensa kohde on taloulosaamisen kehittäminen.

Tulossa yleisöluento tammikuussa 2023: Vinkkejä opettajille oman talouden hallintaan

Luennoitsija on vaasalainen taloustieteen professori Panu Kalmi. Hän pitää myös omaa blogia Taloudesta ilman kyyneliä, jossa hän kirjoittaa taloudellisesta lukutaidosta, talouskasvatuksesta sekä yliopistomaailman ja elämän ilmiöistä yleensä.

OAJ Pohjanmaan alueyhdistyksen järjestämä luento **”Vinkkejä opettajille oman talouden hallintaan”** pidetään hybridinä. Paikkana on Vaasan yliopisto Wolff-sali tai vaihtoehtoisesti voit osallistua Teamsin kautta.

Aika luennolle on tiistai 17.1.2023 kello 18–19.30 ja ruokailu on ennen tilaisuutta jo kello 17.15.

Vaasan yliopisto palkitsi Kalmin Vuoden 2021 tiedeviestijänä, joka on viestinyt erilaisista tutkimustuloksista ja tutkimushankkeista pitkäjänteisesti, aktiivisesti ja ymmärrettävästi.

Kutsu luennosta lähetetään hyvissä ajoin ennen tilaisuutta. Seuraa myös OAJ Pohjanmaan verkkosivuja,

josta löytyvät kutsut ja ilmoittautumislinkit koulutus-tilaisuuksiimme Tapahtumat-sivuilta.

Panu Kalmin luennolle voi ilmoittautua seuraavasta linkistä: <https://q.surveypal.com/Ilmoittautuminen-Yleisoluento-Panu-Kalmi-17.1.2023>

Lähteet:

Vaasan yliopisto (2022). Professori Panu Kalmi palkittiin Vaasan yliopiston Vuoden tiedeviestijänä. Ajassa 25.4.2022. Noudettu 7.10.2022 osoitteesta: <https://www.uwasa.fi/fi/uutishuone/uutiset/professori-panu-kalmi-palkittiin-vaasan-yliopiston-vuoden-tiedeviestijana>

Kalmi, Panu (2022). Taloudesta ilman kyyneliä. Blogi. Noudettu 7.10.2022 osoitteesta <https://blogs.uwasa.fi/taloudesta/>

Niina Suokas
järjestöassistentti/koulutussihteeri
OAJ Pohjanmaan alueyhdistys

STEP-koulutus: Lapualla ammatillista kasvatus- ja ohjaamisalan osaamista

Hieman historiaa: STEP-koulutuksella on Lapualla pitkät juuret. Nykypäivänäkin kuulee arkikielessä puhuttavan Karhunmäen opistosta, joka oli aikanaan Suomen ensimmäinen herännäisliikkeen kansanopisto. Karhunmäen opisto perustettiin Lapualle, Karhunmäkeen vuonna 1914. Karhunmäen opisto toimi sijainnissaan vuoteen 1988 saakka, jolloin rakennettiin nykyinen opiston kampus Siiriläntielle, lähelle Lapuan keskustaa. Tuolloin opiston nimeksi vaihtui Lapuan kristillinen opisto. Myöhemmin opisto on kokenut vuonna 2017 integraation ja nimenvaihdoksen Seurakuntaopistosta STEP-koulutukseen. Lapuan STEP-koulutus kuuluu Kirkkopalvelut ry:n ylläpitämään STEP-koulutukseen. STEP-koulutuksella on kuusi kampusta, kaksi kiinteää toimipistettä ja koulutusta ympäri Suomen. Opiston toimintaa ohjaa vahva yhteiskunnallinen vastuu ja tahto auttaa alueen väkeä koulutuksen muodossa.

STEP-koulutus Lapualla voi saada ammatillista tai kansanopiston koulutusta. Kampuksella on lisäksi kokous-, juhla- ja tilapalvelutoimintaa sekä majoituspalveluita. Lapuan STEP-koulutuksesta voi saada lastenohjaajan, nuoriso- ja yhteisöohjaajan ja koulunkäynnin ohjaajan (ml. aamu- ja iltapäivätoiminta) ammatin, sekä hankkia valmiuksia jatko-opintoihin tai saada virikkeitä omaan työuraan. Lapuan STEP-opistolta saa täydennyskoulutusta erityisesti kasvatus- ja ohjausalalle, myös tilauskoulutuksena. Tarkoituksena on keskittää täydennyskoulutusta juurikin opistolta valmistuvan henkilöstön ja heidän työnantajiansa tarpeisiin. Yhteistyötä koulutussuunnittelun ja koulutusten toteutusten tiimoilta tehdään tiiviisti lähialueiden kuntien, seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Opistolla on tällä hetkellä kirjoilla noin 370 opiskelijaa, joilla on mahdollisuus majoittua omalla kampuksella opintojen ajan.

Lapuan STEP-koulutuksen toimintaa ohjaa vahva yhteiskunnallinen vastuu

Lisäksi Lapuan kampus tarjoaa koulutusta musiikista kiinnostuneille oppivelvollisuusikäisille Mun Oma Musavuoden muodossa, jota toteutetaan Rock Campin

Opettajia ja opiskelijoita köyden vedossa.

Opisto sijaitsee Lapualla Siiriläntien varrella.

kanssa yhteistyössä. Mun Oma Musavuoden aikana nuori saa taitoja elämänhallintaan, yleissivistykseen ja musiikkiin. Musavuoteen tullessa nuoren ei tarvitse olla minkään instrumentin erityistaitaja, vaan kiinnostus musiikkia tai musiikin tuottamista kohtaan on kaikki, mitä tarvitaan. Opettajina musavuodessa toimii tunnettuja suomalaisia muusikoita ja pedagogeja.

Koulutuksen yhteiskuntavastuu näkyy tällä hetkellä hyvin voimakkaasti. Lapuan STEP-koulutuksessa opiskelee päivittäin kolme suomen kielen koulutuksen ryhmää (KOTO-koulutus) ja etäopinnoissa on kaksi ryhmää. Koto-koulutus tukee maahanmuuttajataustaisten henkilöiden suomen kielen oppimista ja sopeutumista suomalaiseen arkielämään, tavoitteenaan auttaa heitä löytämään omaa kiinnostusta tukeva työ- tai opiskeluympäristö.

Toiminnan keskiössä osaava henkilöstö ja oman osaamisen täydentäminen

Opistolla työskentelee tällä hetkellä täysipäiväisesti 15 henkilöä opetus- ja kasvatustehtävissä ja lisäksi opettajina on useita alan tuntiopettajia. Opettajien taustakoulutuksena on varhaiskasvatuksen opettajia, luokanopettajia, aineenopettajia sekä kasvatustieteellisten aineiden ammatillisia opettajia. Opettajien lisäksi kampuksella työskentelee täysipäiväisesti 15 työntekijää hallinto- ja tukipalveluissa.

Opistolle saa esittää mieluusti täydennyskoulutus tai mittatilauskoulutustoiveita ja ilman muuta jokainen on lämpimästi tervetullut tutustumaan toimintaan sekä koulutustarjontaan. Lisää tietoa löydät sivuilta www.step.fi/lapua.

Anne Hautala
koulutuspäällikkö
STEP-koulutus Lapua

Green Care -menetelmät sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa ammatillisen opettajan työkaluna

Keski-Pohjanmaan ammattiopiston opettajat Satu Sundell ja Marjut Levoska ovat käyttäneet Green Care -menetelmää opetuksessaan monilla eri tavoilla. Green Care on luontoon ja maaseutuympäristöön liittyvää ammatillista toimintaa, jolla edistetään ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Ammattialan osaamisen mukaisesti käytetään monia erilaisia eläin- ja luontoavusteisuuden menetelmiä. Näitä ovat muun muassa ratsastusterapia ja sosiaalipedagoginen hevostoiminta, sosiaalinen ja terapeutin puutarhatoiminta, maatilojen kuntouttava toiminta sekä ekopsykologian menetelmät. Toimintaa harjoitetaan tavoitteellisesti, vastuullisesti sekä ammatillisesti. Hyvinvointia lisäävät vaikutukset syntyvät muun muassa luonnon elvyttävyyden, osallisuuden ja kokemuksellisuuden avulla. Toiminta sijoittuu usein luonnonympäristöön tai maatilalle, mutta luonnon elementtejä voidaan tuoda ja käyttää myös kaupunki- ja laitostympäristöissä. Lisää tietoa löydät osoitteesta www.gcfinland.fi

Marjutin kokemuksia

Luontolähtöisiä menetelmiä olen käyttänyt työssäni varmaan aina, mutta tietoisemmin ja tavoitteellisimmin käytyäni 40 op:n täydennyskoulutuksen Green Care korkea-asteelle 2015. Luontolähtöiset menetelmät sopivat kaikille opiskelijoille.

Opiskelijat toteuttavat osana opintoja luontolähtöisiä toiminnallisia ryhmiä, koska lähihoitajatutkinnon ammattivaatimuksissa opiskeltavina sisältöinä on paljon eri-ikäisten ja erilaista tukea tarvitsevien ryhmänohjaamista. Myös yksilöohjauksessa voi käyttää Green Care -menetelmiä. Ne voi olla luonnon ääniä rentoutushetkessä, luovan työskentelyn äänimaisema, tietoisien läsnäolon harjoituksia, itsenäisen opiskelun tehtävien toteuttamista ulkoillen, kävellen, luontoa kuvatun, luonnon materiaalien hyödyntämistä. Luonnon hyvinvointivaikutuksia on paljon tutkittu: verenpaine laskee, sydämen syke tasaantuu, unen laatu paranee, keskittyminen paranee ja silmät toipuvat luonnossa näyttöpäätetyöstä,

kun katse kohdistuu kauemmas. Palvelujärjestelmääkin olemme opiskelleet kävellen etsien eri palveluyksiköitä opiston kampuksen naapuristosta.

Opiskelijoita on työelämässä oppimassa esim. Soiten alueella hoivamaatiloilla, joiden ohjattuun työtoimintaan osallistuvat kehitysvammaisia sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujia. Green Care sopii myös keinoksi edistää työhyvinvointia ja jaksamista opettajille ja opiskelijoille. Kokonaan en vie opetusta luontoon kuten vaikka ulkopäiväkodeissa, mutta yhtenä opetusmenetelmänä ehdottomasti kokeilemisen arvoista

Satun kokemuksia

Hyödynnän opetustyössäni usein Green Care -menetelmiä. Kerron lähihoitajaopiskelijoille konkreettisia esimerkkejä siitä, että miten Green Care -toimintaa, kuten esimerkiksi puutarhanhoitoa ja eläimiä, voidaan ottaa osaksi arkea erilaisissa hoito- ja huolenpitotyön yksiköissä. Pidän mielelläni opetustunteja mm. luonnossa laavulla tai voimme lähteä tekemään ryhmätöitä lähipuistoon. Lisäksi erilaisten luontokorttien ja luonnon materiaalien käyttäminen esim. ryhmäytymisessä antaa opiskelijoille työkaluja tulevaan työelämään.

Olen itse ollut paljon mukana erilaisissa Green Care -hankkeissa yli 10 vuotta ja sinä aikana olen saanut olla mukana mm. erilaisissa luontolähtöisissä pajatoiminnoissa erilaisten asiakkaiden kanssa. Eräässä hankkeessa toteutimme myös Green Care -painotteisen Ikäihmisten perhehoitaja -koulutuksen, josta olen voinut jakaa opiskelijoille hyviä toiminnallisia esimerkkejä. Lisäksi olen hallinnoinut kansainvälistä Green Care -hanketta, jossa opiskelijamme, opettajamme ja työelämäkumppanit ovat päässeet tutustumaan eri Euroopan maiden Green Care -toimintaan.

Satu Sundell YTM, lehtori

Marjut Levoska TtM, psyk. sh., lehtori

Keski-Pohjanmaan ammattiopisto;

Hyvinvointiala Kokkola

Mielenterveys- ja päihdetyön opiskelijat nuotiolla

Kpedun opettajat Satu Sundell ja Marjut Levoska

Yhtenäiskoulu yhteiseksi -hankkeella vahvistetaan yhteisölli- syyttä ja osallisuutta Kokkolassa

Isokylän yhtenäiskoululla Kokkolassa aloitettiin syksyllä 2022 Opetushallituksen rahoittama Yhtenäiskoulu yhteiseksi -hanke, jonka tavoitteena on oppilaita osallistavan kulttuurin vahvistaminen sekä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen juurtuminen osaksi toimintakulttuuria. Hanke on Kokkolan kaupungin pilotti, ja tarkoituksena on jakaa sen tuloksia myös Kokkolan muihin yhtenäiskouluihin.

Isokylän yhtenäiskoulu aloitti virallisesti toimintansa elokuussa 2021. Kokkolan toistaiseksi suurimmassa yhtenäiskoulussa työskentelee yli 800 lasta ja toistasataa aikuista. Lisäksi monitoimitalon yhteydessä on päiväkotit, nuorisotilat ja neuvola. Kun samojen seinien sisällä kuhisee monen ikäisiä lapsia sekä useita eri alojen ammattilaisia, on toimintojen yhteensovittamisessa haasteita, mutta myös isoja mahdollisuuksia. Näitä mahdollisuuksia pyritään demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen, tuttavallisemmin DIOK-hankkeen avulla vahvistamaan.

Oppilaiden kokemukset kuulumisesta yhteisöön tärkeitä

Hankkeen tärkeimpänä ajatuksena on, että jokainen oppilas kokisi olevansa tärkeä osa yhteisöä. Tavoitteena on, että entistä useampi oppilas kokisi saavansa oman äänensä kuuluviin. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi hankkeen aikana kehitetään oppilaskunta- ja kummiluokkatoimintaa sekä toteutetaan oppilaiden omaa mediajulkaisua mediakerhossa.

Kasiluokan oppilaat opettivat kolmosluokan kummioppilaille ensiaputaitoja

Tänä syksynä oppilaskunnan hallitusten toimintaan on Isokylän koulussa otettu aikaisempaa enemmän jäseniä sekä ala- että yläluokilla. Myös varajäsenten roolia on vahvistettu. Oppilaskunnan hallitukset ovat harjoitelleet kokouskäyttäytymistä. Edustuksellisen demokratian hengessä oppilaat ovat saaneet säännöllisesti ja suunnitelmallisesti viedä viestiä oppilaskunnan hallitukselta luokkatovereilleen esimerkiksi luokanvalvojan tunnilla ja toisaalta kerätä luokista ideoita ja toiveita oppilaskunnan kokouksissa käsiteltäviksi. Yläluokilla oppilaat toimivat työpareina luokissa, mikä on jo nyt osoittautunut toimivaksi työtavaksi oppilaiden osallisuuden näkökulmasta.

Isokylän koulun kummivaltuutetuksi lupautui Isokylän alueella itsekkin asuva Minna Koskela. Minnan kautta oppilaat ovat vieneet kuntatasolle huoltaan mm. koulun pihan uudistamiseen liittyen.

Kummiluokkatoiminta käynnistetty

Kummiluokkatoiminta on käynnistetty useiden eri luokka-asteiden välillä: Kakkos- ja nelosluokille on muodostettu kummiluokkaparit. Alakoulun ja yläkoulun nivelvaiheessa kahdeksasluokkalaiset tutustuttavat kuutosluokkalaisia yläkouluun.

Lisäksi kummitoimintaa toteutetaan hankkeen aikana projektiluontoisesti eri ryhmien kanssa. Yhteistyötä on tehty useiden eri oppiaineiden osalta liikunnasta äidinkielen. Ysiluokkalaiset ovat tehneet klassikkokirjoista vinkkivideoita viitosluokille ja kasiluokkalaiset opettivat ensiaputaitoja sekä someturvallisuustaitoja kolmosluokkalaisille. Liikunnassa isommat oppilaat ovat rakentaneet pienemmille temppuratoja ja kakkosluokkalaiset pääsivät iloitsemaan viitosluokkalaisten rakentamasta Minecraft-labyrintista. Tukioppilaat ovat käyneet lukemassa satuja päiväkodissa, ja yläkoulun oppilaskunta järjestää joulupukin vierailun monitoimitalon pienimmille oppilaille.

Pienryhmät ovat vahvistaneet yhteistyötään, ja joulun aikaan järjestetään kaikille pienryhmille yhteinen joulupaja-päivä, jonne avuksi saadaan oppilaita kolmosluokalta ja yläkoulusta.

Oppilaiden palaute kummiluokkatoiminnasta on ollut pelkästään myönteistä: pienet oppilaat ilahtuvat isojen huomiosta ja isot oppilaat saavat tärkeitä ja innostavia onnistumisen kokemuksia. Kummiluokkatoiminnasta kootaan ideapankki koko koulun henkilökunnan käyttöön ja muillekin jaettavaksi.

Mediakerhoaja

Hankkeen myötä koululla on käynnistynyt myös mediakerho. Kerhoon osallistuvat oppilaat toimittavat Isokylän uutisia. Uutisissa on oppilaiden kirjoittamia ja kuvaamia pieniä juttuja koulun tapahtumista, koulun henkilökunnan haastatteluja, yhteistyökumppaneiden

esittelyä sekä rehtorin kyselytunti. Julkaisun ensimmäinen osa jaettiin vastikään koko koulun katsottavaksi.

Oppilaiden toteuttaman julkaisun tarkoituksena on toimia tiedotuskanavana eri ryhmien välillä, mutta myös tehdä näkyväksi oppilaiden toimintaa eri puolilla koulua. Uutisten kautta oppilaat ovat saaneet uuden kanavan, jolla he voivat kertoa itselleen tärkeistä tapahtumista ja toisaalta saada tietoa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksistaan. Iso koulu tuntuu pienemmältä ja läheisemmältä, kun koulun monipuolisesta arjesta pääsee näkemään välähdyksiä omassa pulpetissa istuen.

Ison talon monet yhteistyökumppanit on myös otettu mukaan hankkeeseen. Hankeyhteistyötä tehdään oppi-

lashuollon, koulunuorisotyön ja vanhempainyhdistyksen kanssa. Hankeyhteistyön tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä, jotta eri tahot voivat toimia entistä paremmin oppilaiden parhaaksi. Hankeen kautta olemme päässeet näkemään uudella tavalla, miten hienoa osaa- mista eri ikäisillä oppilailla on ja miten innoissaan oppilaat toimivat yhdessä. Onnistumisen elämykset ja yhteisöllisyyden kokemukset tuovat kouluarkeen iloa.

Jonna Ollikainen

**Uskonnon ja historian päätoiminen tuntiopettaja,
yläkoulun oppilaskuntaa ohjaava opettaja
Isokylän yläkoulu, Kokkola**

Kuvassa vasemmalta oikealle: Marika Hautaniemi, varhaiskasvatusjohtaja Isokylän koulu, Saara-Leena Kokkonen, luokanopettaja, Isokylän koulu ja Anna-Kaisa Marjokorpi, opinto-ohjaaja, Centria.

Hälsningar från Nordia

Småbarnspedagogikens lärarförening **Nordia** är en medlemsförening med medlemmar från Karleby i norr till Vörå i söder. Till föreningens medlemmar hör lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik och förskoleundervisning samt personer med andra sakkunnig- eller ledande uppgifter inom yrket.

Föreningen har ett över 40-årigt ihärdigt arbete bakom sig, år 1979 startades verksamheten upp i Jakobstad. Från en liten förening med målsättningen att ge information och fortbildning samt skapa gemensam samvaro mellan de före detta barnträdgårdslärarna på lokalnivå, har föreningen och dess målsättning vuxit sig allt större. I dagsläget har Nordia omkring 230 medlemmar.

År 2021 togs föreningens nya namn officiellt i bruk. Barnträdgårdslärarföreningen Nordia bytte namn till Småbarnspedagogikens lärarförening Nordia. Samtidigt började en ny logo för föreningen och dess verksamhet tas fram. Föreningens nya logo presenterades för medlemmarna för första gången i samband med ett röstningstillfälle inför OAJ:s och SLF:s fullmäktigeval, vid Alma daghem i Jakobstad. Inför röstningstillfället och rundvandringen vid det nybyggda daghemmet hade tygkassar med den nya logon tryckts upp, som delades ut till medlemmarna under tillställningen.

Logon designades av under-tecknad Desirée Böhling. Logon fick behålla en viss stil från den tidigare, gällande textens utseende, samtidigt som nya, nutida element tillkom. Vi ville ha en pigg och fräsch logo. Gällande färgvalen beaktades också förbundets, Småbarnspedagogikens lärarförbund, SLF:s färger och den som önskar kan även läsa in det finlands-svenska i den. I logon representeras alla medlemskommuner. Logon innehåller en glödlampa som tänds, tillsammans med figurer som representerar så väl föreningens medlemmar från de olika medlemskommunerna, som barnen vi arbetar för. Tillsammans skapar vi lärande, kunskap och nya idéer!

Nyligen har Nordia avtackat två hedervärda styrelsemedlemmar, Susanne Wickström från Karleby och Christel Sandell från Jakobstad, för ett långvarigt arbete och ihålligt engagemang på så väl regional som lokal nivå. Nordia strävar efter en fortsatt aktiv styrelse som håller månatliga möten, med flera styrelsemedlemmar som fortsättningsvis även arbetar för och representerar småbarnspedagogiken inom större sammanhang.

Desirée Böhling
Fullmäktigeledamot SLF
Sektionsmedlem,
OAJ-Österbotten
Ordförande i Nordia

Siw Leander-Nygård
Fullmäktigesuppleant SLF
Styrelsemedlem, OAJ:s
lokalförening i Jakobstad
Vice ordförande och
medlemssekreterare i Nordia

Jenna Hägglund
Styrelsemedlem i OAJ:s
lokalförening i Karleby
Styrelsemedlem och strejkchef i
Nordia

Med varma hälsningar och önskan om gott samarbete.

Tveka inte att ta kontakt om du är intresserad av eller vill veta mer om Nordia och dess verksamhet!

Desirée Böhling
Ordförande i Nordia

Mitä hyvää Kunta-alan sopimus 2022–2024 toi varhaiskasvatuksen opettajille, erityisopettajille ja esihenkilöille?

O

AJ:n ja oman liittomme VOL:n eri tasoilla ollaan tyytyväisiä saavutettuihin neuvottelutuloksiin erityisesti koskien OVTES G-liitettä. Varhaiskasvatuksen opettajien ja esihenkilöiden siirtymässä opettajien sopimukseen

syksyllä 2021 odotukset kentällä ovat olleet korkealla, että viimeinkin meidän palkka- ja sopimusasioista sovi-taan oikeassa paikassa. Asiat tapahtuvat kuitenkin pikkuhiljaa ja pienin askelein. Keväällä toteutetut opettajien lakot muutamilla paikkakunnilla antoivat kuitenkin pontta ja vaikuttavuutta neuvotteluiden loppuun saattamiseen. Tämän vuoden korotukset kuitenkin pieniä verrattuna vallitsevaan inflaatioon.

Sopimuskierros oli vaikea, ja saamme kiittää Jukon neuvottelijoita ja erityisesti OAJ:n omaa väkeä pj Olli Luukkaista, neuvottelujohtaja Petri Lindroosia sekä oman osiomme neuvottelijaa Kirsi Suttonia, että meille tärkeissä kynnyskysymyksissä ei annettu periksi. Myös neuvotteluiden maaliin saaminen jo kesäkuussa turvasi tämän vuoden korotusten maksamisen jo kesäkuun alusta.

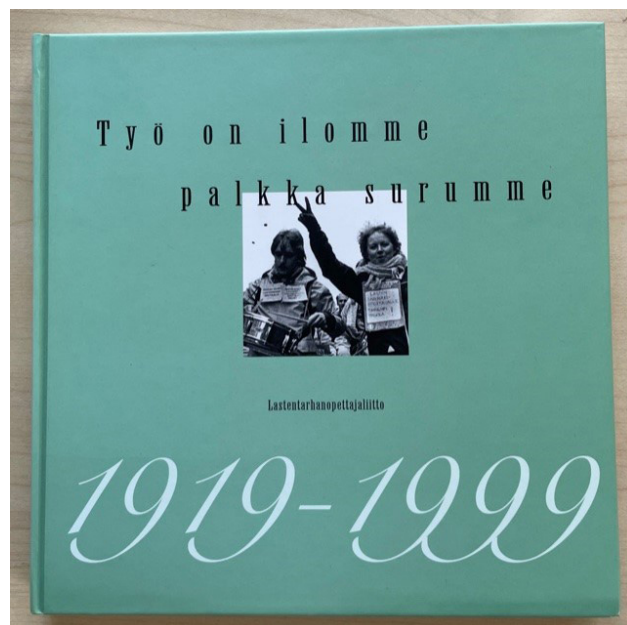
Kolmelle seuraavalle vuodelle saimme siis olosuhteisiin ja maailmantilanteeseen nähden hyvät yleiskorotukset: 1.6.2022 2 %, 1.6.2023 1,5 % ja 1.6.2024 1,5 %.

Saavutimme 5 vuoden palkkaohjelman

Suurin saavutus on kuitenkin KT:n vastahakoisesti hyväksymä 5 vuoden palkkaohjelma, joka ulottuu vuoteen 2027 saakka ja tasaisesti nostaa kunta-alan palkkoja sekä korjaa palkkausjärjestelmissä olevia epäkohtia. Palkkaohjelma ei olisi toteutunut ilman työtaisteluita ja lakkoa. Tähän sisältyi ensimmäinen 1.10. tullut keskitetty järjestelyerä sekä tuleville vuosille vielä 8 erillistä paikallista palkkaerää, josta vielä yksi voidaan sopia keskitetysti (valtakunnallisesti liittojen kesken).

Historiallisen sopimuksista tekee myös se, että kesäkuussa kirjattiin, että mikäli teknologian-, kemian-, tai auto- ja kuljetusalan tai sotealan sopimus saavat meitä paremmat korotukset, tulevat ne koskemaan myös meitä. Myös meidän sopimuksessa perhevapaa-uudistus huomioitiin ja kirjauksia omaishoidon palkattoman vapaan päivistä kirjattiin hyväksyttäväksi 5 päivää vuodessa.

Päiväkodin johtajuutta tuetaan jatkossa sopimustasolla siten, että apulaisjohtajuuteen sovittiin 1.6.2023 lähtien oma tehtäväkohtainen hinnoittelutunnus. Se voidaan ottaa käyttöön myös aikaisemmin. 1.10. järjestelyvaraerässä nostettiin myös päiväkodinjohtajien alinta kirjapalkkaa 8 % eli tästä lähtien kaikissa kun-

Lastentarhanopettajaliiton teos ”Työ on ilomme, palkka surumme” kuvaa historian kulkua ja palkkakehitystämme 1900-luvulta. 2020-luvulla voimme toivottavasti kääntää uuden sivun historiassa.

nissa päiväkodin johtajien palkka on vähintään 3 000 €. Monissa kunnissa näin jo on, mutta vihdoinkin alaraja saatiin ylemmäs. Vielä yleiskorotusten lisäksi 1.6.2023 päiväkodin johtajien tehtäväkohtaisia palkkoja nostetaan 3,1 %.

1.10.2022 järjestelyvaraerä toteutti epäpätevän ja pätevän vakaopettajan palkkaeron

Syksyn keskitetyssä järjestelyerässä oli jaettavana 0,5 % koko OVTES-palkkasummasta. OAJ:n hallitus teki tänä vuonna historiallisen päätöksen, että muut opettajaryhmät solidaarisuuseena hyväksyivät, että G-liitteen palkkarakenteen uudistamiseen, tehtäväkohtaisiin alarajoihin ja muihin epäkohtiin voidaan kohdistaa muita opettajaryhmiä enemmän rahaa. Näin toteutui jakoon 1,5 % yleiskorotus, joka oli muita korkeampi. G-liitteen henkilökohtaisten lisien prosenttia palkkapotista nostettiin 1,3 %:sta 1,8 %:iin, joka antaa paikallisesti mahdollisuuden neuvotella mm. kasvatustieteen maisteritutkinnon suorittaneille, muut kriteerit huomioden, henkilökohtaista lisää koulutuksen tuoman osaamisen ja ammatin hallinnan perusteella. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja opettajan hinnoittelukohtiin saatiin nyt kasvatustieteen maistereille oma hinnoittelutunnus, mutta perus-

palkassa ei vielä ole eroa. Tämä tavoite jäi vielä neuvoteltavaksi tulevaisuuteen. Hinnoittelutunnuksen tehtävänä on myös kartoittaa maistereiden määrää kunnissa.

Epäpätevien varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviin alle vuoden pituisiin sijaisuuksiin sovelletaan jatkossa KVTES 5 -liitteen mukaista palkkausta sekä opettajien että erityisopettajien kohdalla.

Mitä tulevaisuudessa?

Tavoitteita jäi paljon tuleville kierroksille. G-liitteen vuosisidonnaisiin lisiin, joita on tällä hetkellä vain kaksi, on toivottu jo pitkään korotuksia. Epäoikeudenmukaiseksi ja alalla pitovoimaa heikentäväksi tekijäksi koetaan se, että vakaopettajien ja esimiesten pakkaus ei nouse enää 10 vuoden kokemusiän jälkeen. Myös esikoulun opettajille on toivottu omaa hinnoittelukohtaa, koska kaikki kunnat eivät maksa tehtävästä lisäkorvauksia tai näe sitä vaativuutta nostavana tekijänä. Myös vakaopettajien sak-aikaa koskeviin määräyksiin ja käytännön järjestelyihin toivotaan parannuksia. Kirjallisten töiden lisääntyttyä kentällä toivotaan mahdollisuutta käyttää sak-aikaa joustavammin ja siten, että opettajan työaika kehittyisi enemmän siihen suuntaan, että sak-aika ei olisi niin kiinteästi ryhmään ja suhdelukuun sidottua aikaa.

Varhaiskasvatuksen alan arvostus on avain työ- ja pal-

Pohjanmaan kunnissa ei viime keväänä lakkoiltu, mutta muutamissa isoissa kaupungeissa järjestetyt Jukon lakot auttoivat merkittävästi ratkaisuun pääsemisessä.

velussuhteidemme sekä palkkauksen nousulle. Haastan teitä kaikkia nostamaan somessa ja omassa lähiympäristössämme esiin alamme positiivisia asioita sekä tässä haastavassa nykypäivän toimintaympäristössä kertomaan kaikille, miksi päiväkodeissa tarvitaan opettajia ja mikä tekee työstämme arvokasta.

Terveisin

Luottamusmies

ja ”Vähämukulootten opettaja” (Rauman murretta)

Monika Koivumäki

Varhaiskasvatuksen varallaolosopimus

Lähdimme selvittämään viime keväänä varhaiskasvatuksen varallaoloa Seinäjoella. Varallaololla tarkoitetaan sitä, että varhaiskasvatuksessa on nimetty varahenkilö sillä työntekijällä, joka tekee päiväkodin ensimmäinen tai viimeisen työvuoron ja hänelle maksetaan tästä varallaolosta sopimuksen mukainen korvaus. Tämä varahenkilö suorittaa esim. äkillisesti sairastuneen työntekijän työvuoron, että päiväkotien laajoja aukioloaikoja (esim. klo 06–18) pystytään säännöllisesti noudattamaan.

5 § Varallaoloaika

1 mom.

Varallaololla tarkoitetaan sitä, että viranhaltijan/työntekijän on oltava tavoitettavissa niin, että hänet voidaan tarvittaessa kutsua työhön. Varallaoloksi ei katsota velvollisuutta olla työpaikalla työvalmiudessa paitsi silloin, kun viranhaltijalle/työntekijälle on annettu lupa olla varalla valintansa mukaan joko työpaikalla tai määrätyn ehdoin sen ulkopuolella. Varallaoloaika ei lueta työaikaan. Varallaoloajan pituus ja varallaolon toistuvuus eivät saa haitata kohtuuttomasti viranhaltijan/työntekijän vapaa-ajan käyttöä. Viranhaltijalla varallaolovelvollisuus perustuu sopimukseen tai määräykseen ja työntekijällä sopimukseen.

Pimeää varallaoloa?

Varhaiskasvatuksessa on puhuttu yleisestä, laajasti käytössä olevasta pimeästä varallaolosta mm. monissa luottamusmieskoulutuksissa ja varhaiskasvatuksen neuvottelupäivillä. Asia on noussut esiin myös varhaiskasvatuksen suljetussa Facebook-ryhmässä. Pimeällä varallaololla tarkoitetaan sitä, että päiväkodissa on käytössä oma sopimus tai järjestely siihen, kuka tekee päiväkodin ensimmäisestä vuorosta puuttuvan työntekijän vuoron ilman varallaolokorvausta. Pimeä varallaolo on perustunut päiväkodeissa yleensä työntekijöiden hyväntahtoisuuteen ja totuttuihin toimintatapoihin, koska tietämys varallaolon korvattavuudesta varhaiskasvatushenkilöstön keskuudessa on heikkoa.

Seinäjoella teimme ensin selvityspyynnön varallaolon järjestelyistä varhaiskasvatuksen johdolle. Selvityksessä ilmeni, että varallaoloa tapahtuu ja siihen tulee luoda selkeät käytännöt. Tukea varallaoloa koskevan sopimuksen tekemiseen saimme OAJ:n työmarkkinaedunvalvonnan erityisasiantuntija Timo Mäeltä.

Yhdessä kaikkien varhaiskasvatuksen henkilöstöä edustavien liittojen pääluottamusmiesten, henkilöstöpäällikön ja varhaiskasvatuksen johdon kanssa kävimme neuvottelut ja pääsimme varhaiskasvatuksen varallaolosta yhteiseen sopimukseen. Varallaolosopimus tehtiin siten, että jokaiseen päiväkotiin tulee aamuvuoroon 2 tunnin varallaolo. Siitä maksetaan sopimuksen mukai-

nen 20 % rahallinen korvaus. Sama tehtiin myös päiväkodin viimeiseen työvuoroon, jonka kesto 1,5 tuntia. Käytännössä aamuvarallaolo on aikavälillä 05–07 ja iltapäivävarallaolo klo 16.30–18.

Sopimus vähentää kuormittavuutta

Päiväkodin johtaja Marika Horila kuvailee uutta varallaolosopimusta selkeäksi ja toteaa, että selkeä ja yhtenäinen varallaolosopimus helpottaa päiväkodin johtajan työtä. – Jatkossa johtajan ei tarvitse iltaisin tai aikaisin aamulla etsiä esim. aamuvuoroon korvaavaa työntekijää, vaan joka päivä varalle nimetty työntekijä on nyt selkeästi koko henkilöstön tiedossa. Sopimus helpottaa sekä johtajan että henkilöstön mahdollisuuksia pitää työ ja vapaa-aika erillään.

– Sopimus vähentää myös henkilöstön psykososiaalista kuormitusta. Nyt äkillisiä aamusairastumisia ei tarvitse jännittää, kun tilanteessa on toimintamalli, joka ei vaadi johtajan tai muun henkilöstön häiritsemistä vapaa-ajalla. Koen, että vaikka varallaolosopimus voi tuoda aluksi johtajille lisää kirjattavaa ja haasteita työvuorosunnitteluun, vähentää se jatkossa henkilöstön ja johtajan työn kuormittavuutta, Horila summaa.

Luottamusmies

Maaret Siltanen

Seinäjoen kaupunki

OAJ Pohjanmaa/Österbotten Yhteystiedot 2022

Hallitus

Kari Nieminen, puheenjohtaja	Seinäjoki	kari.nieminen(at)seinajoki.fi 04057799840400906310
Simon Ekstrand, vice ordförande	Nykarleby	simon.ekstrand(at)nykarleby.fi
Heli Katajamäki, varapuheenjohtaja	Isokyrö	hkat(at)uwasa.fi
Mika Nurminen, varapuheenjohtaja	Vaasa	mika.nurminen(at)sedu.fi
Marika Horila, varapuheenjohtaja	Halkosaari	marika.horila(at)seinajoki.fi
Paula Kotirinta, sihteeri ja jäsen	Kurikka	paula.kotirinta(at)kurikka.fi
Veli-Matti Kukkola, jäsen	Kannus	veli-matti.kukkola(at)edu.kannus.fi
Tiina Hagström, jäsen	Kokkola	tiina.hagstrom(at)edu.kokkola.fi
Jussi Kuoppala, jäsen	Seinäjoki	jussi.kuoppala(at)sedu.fi
Stefan Träskvik, medlem	Närpes	stefan.traskvik(at)narpes.fi
Anne Kärki, jäsen	Vaasa	anne.karki(at)edu.vaasa.fi
Pia Latomäki, jäsen	Lapua	pia.latomaki(at)lapua.fi
Kyösti Pihlajamäki, jäsen	Hernesmaa	kyosti.pihlajamaki(at)soini.fi
Heikki Heiskanen, jäsen	Seinäjoki	heikki.heiskanen(at)seamk.fi
Heikki Luoma, jäsen	Kauhajoki	heikki.luoma(at)kauhajoki.fi
Seppo Säätelä, jäsen	Vaasa	seppo.saatela(at)yrkesakademin.fi

Alueasiantuntija

Pia Latomäki	Lapua	pia.latomaki(at)lapua.fi 040 842 1484
--------------	-------	---------------------------------------

Toimihenkilöt		
Paula Kotirinta, sihteeri	Jalasjärvi	paula.kotirinta(at)kurikka.fi
Heli Katajamäki, tiedottaja	Isokyrö	hkat(at)uwasa.fi
Valtuutetut		
Martin Ahlskog, FSL	Nedervetil	martin.ahlskog(at)pedersore.fi
Nancy Back, FSL	Kokkola	nancy.back(at)edu.kokkola.fi
Maija Huuki-Anthopoulou, OAJ-YSI	Kannus	maija.huuki-anthopoulou(at)edu.kannus.fi
Monika Koivumäki, VAKA	Vaasa	monika.koivumaki(at)edu.vaasa.fi
Paula Kotirinta, OAJ-YSI	Kurikka	paula.kotirinta(at)kurikka.fi
Jussi Kuoppala, AO	Seinäjoki	jussi.kuoppala(at)sedu.fi
Pia Latomäki, OAJ-YSI	Lapua	pia.latomaki(at)lapua.fi
Tiina Hagström, OAJ-YSI	Kokkola	tiina.hagstrom(at)edu.kokkola.fi
Jussi Maijala, OAJ-YSI	Alavus	jussi.maijala(at)netikka.fi
Jaakko Syrjänen, OAJ-YSI	Kauhajoki	jaakko.syrjanen(at)kauhajoki.fi
Maarit Marjusaari, VAKA	Kokkola	maarit.marjusaari(at)kokkola.fi
OAJ:n hallitus		
Pia Latomäki	Lapua	pia.latomaki(at)lapua.fi
OAJ:n Pohjanmaan aluetoimisto Kauppapuistikko 4 as 20 65100 Vaasa www.oajpohjanmaa.fi		Järjestöassistentti Niina Suokas niina.suokas(at)oajpohjanmaa.fi 050 470 1199

POHJANMAA
ÖSTERBOTTEN

